

RAUMAN KAUPUNGIN ERÄIDEN ALUEIDEN LIITTÄMINEN OSAKSI SELKÄMEREN KANSALLISPUISTOA SEKÄ RAUMANMEREN LUONTO- JA RETKEILYALUEEN MUODOSTAMINEN YKSITYISEN SUOJELUALUEEN PERUSTAMISMENETTELYLLÄ

KH 419 §

16.6.2008

KAN:

316/2008

Esityslistan liitteet:

1. Selkämeren kansallispuisto – suunnitelmat laiksi -raportti; yleiskuvaus
2. Rauman kaupungin ja valtion välisten sopimusten keskeiset periaatteet liitteineen
  - I Selkämeren kansallispuiston likimääräinen tavoiterajauskartta
  - II Luonnonsuojelulain 22 §:n nojalla kansallispuiston osaksi liitettävän Rauman kaupungin omistaman alueen kartta
  - III Kansallispuistokokonaisuuteen yksityisen suojelun alueen (YSA) menettelyllä liitettävän alueen kartta
  - IV Ohjeelliset matkailun, retkeilyn ja luonnonhoidon kohteet Rauman kaupungin alueella, kartta
  - V Rauman kaupungin omistaman alueen ohjeellinen vyöhykejakokartta
  - VI Kartta metsästyksen järjestämisestä Rauman kaupungin alueella

Esityslistan liitteet jaetaan erillisenä liitenippuna kokouksessa.

Ympäristötoimenjohtaja Juhani Korpinen 11.6.2008:

Tausta

Aloitteen Raumanmeren kansallispuiston perustamisesta on vuonna 1996 tehnyt Satakunnan luonnonsuojelupiiri ry. Myöhemmin vastaavanlainen aloite on tehty Vakka-Suomessa eteläisen Selkämeren alueesta. Molemmissa ehdotuksissa Rauman merialue sisältyy tavoitteeseen.

Rauman kaupunginhallitus on asettamansa Raumanmeri-toimikunnan ehdotuksesta yhtynyt 2.4.2001 aiempiin Raumanmeren ja eteläisen Selkämeren kansallispuistoaloitteisiin ja esittänyt ympäristöministeriölle hankkeiden yhdistämistä sekä yhdistetyn hankkeen nimeämistä Selkämeren kansallispuistoksi. Tällöin kaupunginhallitus teki asiassa aloitteen myös silloisen alueen muille kunnille. Lisäksi kaupunginhallitus päätti saattaa kannanoton Satakuntaliiton ja Varsinais-Suomen liiton käsittelyyn toivomuksena, että nämä liittyvät siihen.

Rauman kestävän kehityksen ohjelma laadittiin laajan osallisuuden avulla vuosina 1996 -1998. Ohjelmaan kirjattiin mm. toimenpide ”Raumanmeren kansallispuisto – Rauman saaristoa mukaan tunnettuun ja monipuoliseen kokonaisuuteen”. Kestävän kehityksen ohjelma on internetissä osoitteessa http://www.rauma.fi/ymparisto/kestava_kehitys.htm.

Vuosina 1998-2000 toteutettiin em. kestävän kehityksen ohjelmassa tavoiteltu projekti ”Rauman saaristo toiminta- ja luonnonympäristönä”. Sen saaristoinfra-niminen loppuraportti käsitteli matkailun ja luonnon yhteistä etua, haarukoi kansallispuiston palveluja sekä sisältöä Rauman saaristossa sekä ohjelmoi kansallispuistovalmistelun jatkoa. Raportti julkaistiin myös internetissä osoitteessa www.rauma.fi/ymparisto/html/rm1.htm. Projektin osana julkaistiin vuonna 1998 Raumanmeri-lehti. Osa sen sivuista löytyy internetistä osoitteessa www.rauma.fi/ymparisto/html/semkp_skann_98.pdf.

Vuoteen 2005 jatkuneessa PRE Raumanmeren kansallispuisto - hankkeissa on jatkettu Selkämeren kansallispuiston suunnittelua ja tiedottamista, rakennettu kokeiluina palveluja ja rakennelmia sekä pyritty pelastamaan tuhoutumiselta kansallispuiston käyttöön soveltuvia rakennuksia kuten varaustupia. Vuonna 2001 ympäristöministeriön kansallispuistoseminaarissa kaikkiaan 15 tarjolla olleesta kohteesta Selkämeren kansallispuisto asettui kahden toteuttamistaan odottavan kohteen koriin. Tuolloin väli-tömään toteutukseen päätyi kaksi muuta kohdetta.

Valtakunnan hallitusohjelmaa vuonna 2003 laadittaessa Metsähallitus ehdotti kansallispuistoalueen ulottamista Merikarvian Ouran saaristoon. Kun Uudenkaupungin kaupunki vetäytyi valmistelusta, muodostui Selkämeren kansallispuistosta satakuntalainen hanke ollen myös yksi Satakuntaliiton edunvalvonnan kärkihankkeista. Valtakunnan nykyisessä hallitusohjelmassa on mainittu kaksi kansallispuistojen selvityskohdetta, joista Selkämeren kansallispuisto on toinen.

Nyt käsillä oleva Selkämeren kansallispuiston kuvaus, toteuttamiskonsepti ja toteuttamissopimuksen keskeiset periaatteet on laadittu yhteishankkeessa "Selkämeren kansallispuisto – suunnitelmat laiksi". Työhön osallistivat rannikkoalueen kunnat Pyhärannasta Merikarvialle, Satakunnan luonnonsuojelupiiri, Metsähallitus, Lounais-Suomen ympäristökeskus ja Satakuntaliitto. Hankkeen internet-sivut ovat osoitteessa www.rauma.fi/selkamerankansallispuisto. Hankkeeseen kuului ns. sparrausryhmä-työskentely sekä internet- ja paperiversiokysely viidessä yleisö-pisteessä. Kuulemisen johdosta suunnitelmaan on tehty alla selostettuja täydennyksiä.

Sopimus

Rauman kaupungin alueilla on merkitystä kansallispuiston matkailu- ja retkeilypalvelujen järjestämisessä. Palveluja ei voida kunnolla järjestää valtion huonosti saavutettavilla alueilla. Kun kansallispuiston perustamistarkoitukseen kuuluu lisäksi erityisinä teemoina saariston kulttuuriperinne ja vedenalaisluonto, on Rauman kaupungin alue edellytyksenä täyspainoisen kansallispuiston perustamiseen.

Kunnan alueet voidaan liittää kansallispuistoon kunnan suostumuksella. Rauman kaupunki on ensimmäinen kunta Suomessa, jossa menettelyä käytetään. Valmistelussa on kehitetty "Rauma-malli" alueiden liittämisen ja yhteistyön organisoinnista. Suostumus tarkoittaa sopimusta kunnan ja valtion kesken. Käytännössä sopimukset käsittävät esisopimukset ja varsinaiset sopimukset. Valtio-osapuolta edustaa ympäristöministeriö ja Metsähallitus. Osa kokonaisuudesta ratkaistaan yksityiselle kuuluvan suojelualueen (YSA) menettelyä noudattaen, jolloin sopimusosapuoleksi tulee myös Lounais-Suomen ympäristökeskus. Kaupunginvaltuustossa käsitellään kaikki keskeiset sopimusperiaatteet yhdessä riippumatta siitä, kenen valtio-osapuolen kanssa solmittavaan sopimukseen ne tulevat. Näin ollen kaupunginvaltuuston päätökseen ehdotetaan merkittäväksi, että kaupunginhallitus valtuutetaan laatimaan sopimukset valtuuston hyväksymien ehtojen mukaisesti. Määrittämiensä ehtojen toteutumisen kaupunginvaltuusto vielä itse eri päätöksellä varmistaa ennen varsinaisten sopimusten allekirjoittamista.

Luonnonsuojelulain 22 § ja YSA-menettely

Selkämeren kansallispuisto –ehdotuksen nähtävilläpidon yhteydessä esillä oli kaksi vaihtoehtoa: kaupungin alueen liittäminen kansallispuistoon luon-

nonsuojelulain 22 §:n nojalla tai liittäminen kansallispuistokokonaisuuteen ns. YSA-menettelynä. Ratkaisuksi ennakoitiin jo tuolloin näiden vaihtoehtojen yhdistelmää. Liitteen mukaisessa ratkaisussa Valkeakaran väylän eteläpuoliset alueet ovat luonnonsuojelulain 22 §:n mukaisia alueita ja pohjoispuoliset alueet YSA-alueita.

YSA-mallia on sovellettu Repoveden kansallispuistossa, jossa YSA-osapuolena on ollut metsäyhtiö UPM.

Yksityiset, myös vuokratut loma-asunto- tai kalamajatontit eivät kuulu kumpaankaan alueeseen. Myös Kuuskajaskarin rakennettu alue, sataman vaihtoehtoiset laajenemisalueet sekä väylät ovat rajauksen ulkopuolella.

Alueiden käytön erityisratkaisut

Alueiden käytön ehdot on ilmaistu liitteen keskeisissä sopimusperiaatteissa.

Kalastukselle ei ole asetettu erityisiä rajoituksia. Selkämeren kansallispuistossa kalastuksen järjestämisestä huolehtii alueen omistaja, myös siis Rauman kaupunki. Neuvottelussa Selkämeren ammattikalastajayhdistyksen kanssa on keväällä 2008 todettu, että Selkämeren kansallispuisto täyttää myös "kalastuspuiston" tunnusmerkit.

Metsästys kansallispuiston alueella on liitteessä tarkemmin selostetulla tavalla mahdollista luonnonsuojellisin perustein. Tähän kuuluu myös harmaahylkeen metsästäminen. YSA-alueella metsästyssäännös "saa metsästä" sisältää myös vesilintujen metsästyksen. YSA-menettelyn käyttöön on päädytty juuri tahdosta varmistaa metsästyksen asemaa. Rauman kaupunki maanomistajana ohjaa tällöin metsästyksen pelisääntöjä metsästysvuokrasopimusten perusteella.

Yleisöpalautteessa kuten myös kaupunginvaltuuston seminaarissa 16.5.2008 on noussut paljon puhutuksi aiheeksi vesilinnustamisen asema valtion ns. yleisillä vesialueilla, käytännössä saariston uloimmilla luodoilla. Tämän metsästystavan on arveltu estyvän Natura 2000-ohjelman toteutamisessa, kun alueille perustettaisiin joka tapauksessa tavallinen luonnonsuojelualue. Selkämeren kansallispuiston perustamistarkoitukseen nähden ei kuitenkaan ole erityisen ristiriitaista, jos rannikkoalueen ulko-luodoilta osoitetaan vesilintujen syysmetsästyksen soveltuvia paikkoja ja nämä alueet jätetään kansallispuistorajauksen ulkopuolelle. Ratkaisuvaihtoehto on ollut esillä hankkeen ohjausryhmässä palautteen saamisen jälkeen. Asiasta on informoitu ympäristöministeri Kimmo Tiilikaista sekä ympäristöministeriön ja Metsähallituksen ao. valmistelijoita. Asia ei ole vähäinen, vaikka se suurimmillaankin koskee vain rajallista metsästysharrastajien joukkoa. Tästä syystä alla oleva päätösehdotus sisältää ehdotuksen, jonka mukaan valtion alueiden rajauksessa pyritään pitkin rannikkoa osoittamaan em. syyslinnustuksen alueet. Yhtenä esimerkkinä on hankkeen ohjausryhmä todennut Rähän saaret, joiden osalta ohjausryhmä korosti paikallisen kunnan lausuntokannan merkitystä. Koska Selkämeren kansallispuiston perustamisessa on kyse huomattavan suuren vierailijamäärän tavoittelemisesta ja siten matkailuelinkeinon tukemisesta, ei em. ehdotusta ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi sisällyttää sopimusehtoihin. Ehdotuksen toteutumiseen tulee vaikuttamaan myös ulkopuolinen valtakunnallinen metsästyskeskustelu.

Liitteenä on periaateratkaisu Rauman kaupungin alueiden vyöhykejaotellusta. Karttakuvaus on sopimukseen sidottu ohje laadittaessa aikanaan alueen hoito- ja käyttösuunnitelmaa. Hoito- ja käyttösuunnitelman laatimiseen kuuluu laaja osallisuus. Rauman kaupungin alueilla hoito- ja käyttösuunnitelma edellyttää myös kaupungin uutta hyväksyntää. Tällöin vyöhy-

kekarttaan saatetaan haluta pieniä muutoksia ja siksi nyt esitetty vyöhykejako on ilmaistu vain ohjeellisena. Merkittävää on ns. makkaranuotiosaarinen erityinen vyöhyke raumalaisten vanhan saariretkeläisperinteen varmistajana. Rajoitusvyöhyke koskee vesilintujen pesimäalueita pesimäaikana.

Kansallispuistossa alueen käyttöä palveleva rakentaminen on pääsääntönsä mukaan mahdollista. Liitteessä on kuitenkin korostetusti tuotu esiin yksityiskohtaisiakin rakentamisaikkeitä.

Maanomistaja ja kansallispuistoviranomainen

Luonnonsuojelulaki ei säätele tarkasti alueitaan kansallispuistoon liittyvän kunnan asemaa. Asiaan sisältyy maanomistajan ja kansallispuistoviranomaisen tehtävät. Maanomistajan rooli pysyy Rauman kaupungilla sekä lain 22 §:n mukaisilla alueilla että YSA-alueilla. Toimenpiteet tulevat edelleen edellyttämään kaupungin ratkaisun maanomistajana. Lisäksi Raumallissa lain tarkoittaman kansallispuistoviranomaisen tehtäviä delegoidaan sopimuksella Rauman kaupungille siltä osin kuin ne koskevat Rauman kaupungin aluetta. Näistä tärkeimmät liittyvät kalastuksen ja metsästyksen järjestämiseen. Kaupunkiorganisaatiossa päätökset tehdään siinä järjestyksessä ja sen toimesta kuin kulloinkin kaupungin johtosäännöissä on määrätty.

Yhteistyöelin

Yhteistyön koordinointi kaupungin ja valtion välillä sekä asioiden valmistelu edellyttävät yhteistyöelintä. Sopimuksessa edellytetään, että toimielimen vetovastuu on kaupungilla. Tähän on päädytty mm. työn aikataulutuksen ja agendan määrittämisen takia. Yhteistyöelimen muodosta ei ole sopimusehdoissa mainintaa. Mahdollinen ratkaisu on kuntalain tarkoittama johtokunta, johon voi kuulua muitakin kuin kunnan jäseniä ja joka voi myös tarvittaessa olla usean kunnan yhteinen. Toimielimen nimittää kaupunginhallitus tai –valtuusto niiden tehtäväjaosta riippuen. Tarkoitus on, että toimielin muodostuu luottamushenkilöistä ja asiantuntijaviranhaltijoista.

Lain valmistelu

Kukin kansallispuisto perustetaan eduskunnan säätämällä nimenomaisella lailla. Laki saatetaan eduskuntakäsittelyyn ympäristöministeriön valmistelmana valtioneuvoston toimesta. Valmisteluun kuuluu kuuleminen vielä paikallisen projektin mielipidekartoituksen lisäksi.

Selkämeren kansallispuiston perustamislakia ohjaa kunnan ja valtion välinen sopimus. Mikäli laki laaditaan sopimuksesta poiketen eikä kaupunginvaltuusto poikkeamia jalkikätehen hyväksy, sopimus raukeaa.

Satakuntaliitto on ehdottanut, että ympäristöministeriö valmistelisi lain eduskunnan hyväksyttäväksi meneillään olevan Selkämeren teemavuoden 2008 – 2009 aikana.

Muut ajankohtaiset toimenpiteet

Kansallispuiston ja YSA-alueen perustamisen jälkeen laaditaan niiden hoito- ja käyttösuunnitelmat. Vaikka liitteen sopimuskohdat jo määrittävät hoito- ja käyttösuunnitelmien keskeisen sisällön, vie suunnitelmien laatiminen ja hyväksyminen aikaa todennäköisesti muutaman vuoden. Toimintaan Selkämeren kansallispuisto –brandin alla, vierailijamäärien kasvattamiseen, palvelujen parantamiseen sekä rakentamiseen voidaan kuitenkin ryhtyä heti.

Kansallispuiston palveluja ja infrastruktuuria on osittain jo toteutettu. Valmisteluilla on lisäksi ns. jokamiehen palveluiden eu-avusteinen hanke. Selvittävänä on, voidaanko siihen liittää suurten kohteiden kuten Kylmäpihlajan, Kuuskajaskarin ja Reksaaren kiinteistöjen parantamiseen liittyviä osia. Samoin selvitetään hankkeen laajentamista usean kunnan ja Metsähallituksen yhteiseksi. Kansallispuiston perustamisen todennäköisyyden kasvaessa tämä hanke on tähdätty aloitettavaksi vuonna 2009.

Rauman kaupungille on tehty ehdotus osallistua kansainväliseen Itämeren kansallispuistohankkeeseen, jossa mm. tavoitellaan yhteistyötä ja uusia asiakaspalvelumenettelyjä.

Rauman kaupunki on kumppanina Selkämeren kansallispuisto –brändin alla toimivassa, koko Satakunnan rannikkoaluetta koskevassa matkailun edistämisen- ja koordinoitihankkeessa. Hankkeesta vastaavana on Luvian Laitakarissa toimiva Purjelaiva Ihana –yhdistys.

Ehdotus: Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto

- luonnonsuojelulain 22 §:n mukaisena suostumuksena hyväksyy liitteenä 2 olevat keskeiset ehdot Rauman kaupungin ja Suomen valtion välille laadittaviin sopimuksiin liitekartassa 2.II rajatun alueen liittämistä osaksi Selkämeren kansallispuistoa ja liitekartassa 2.III rajatun alueen (Raumanmeren luonto- ja retkeilyalue) liittämistä kokonaisuuteen yksityisen suojelun alueen perustamismenettelyllä (YSA)
- valtuuttaa kaupunginhallituksen laatimaan sopimusasiakirjat, joihin valtuuston hyväksymät ehdot on sisällytetty
- ehdottaa ympäristöministeriölle, että sen lisäksi, mitä sopimusehdossa on metsästyksessä määritetty, etsitään Selkämeren kansallispuiston perustamislain valmistelussa mahdollisuus vesilintujen syysmetsästykseseen jättämällä rannikkoalueen yleisen vesialueen sisältä tarkoitukseen soveltuvia saari- paikkoja kansallispuiston ulkopuolelle.

AKJ: Kaupunginhallitus päättää pyytää asiasta ympäristölautakunnan lausunnon.

YL 130 §

3.7.2008

YMP:

Esityslistan liitteet:

1. Selkämeren kansallispuisto – suunnitelmat laiksi -raportti; yleiskuvaus

http://www.rauma.fi/ymparisto/html/0_semkp_yleisesite_261007p.pdf

2. Rauman kaupungin ja valtion välisten sopimusten keskeiset periaatteet liitteineen
  - I Selkämeren kansallispuiston likimääräinen tavoiterajauskartta
  - II Luonnonsuojelulain 22 §:n nojalla kansallispuiston osaksi liitettävän Rauman kaupungin omistaman alueen kartta
  - III Kansallispuistokokonaisuuteen yksityisen suojelun alueen (YSA) menettelyllä liitettävän alueen kartta

IV	Ohjeelliset matkailun, retkeilyn ja luonnonhoidon kohteet Rauman kaupungin alueella, kartta
V	Rauman kaupungin omistaman alueen ohjeellinen vyöhykejakokartta
VI	Kartta metsästyksen järjestämisestä Rauman kaupungin alueella

http://www.rauma.fi/ymparisto/html/00_1_yhdistetty_kv_net.pdf

3. Rauman kaupungin visio ja strategia 2012 ja Selkämerenkansallispuisto

<http://www.rauma.fi/ymparisto/html/rkuvakp.pdf>

Liitteet toimitetaan ympäristölautakunnan jäsenille ja kh:n edustajalle erillisenä nippuna.

Ympäristötoimenjohtaja 26.6.2008:

Kaupunginhallituksen kokouksen jälkeen on asiasta keskusteltu mm. maa- ja metsätalousministeriön sekä Metsähallituksen edustajien kanssa. Ympäristölautakunnassa asia oli yhtenä aiheena 24.6.2008 kokouksen ns. informaatio-osassa.

Liiteaineistossa on karttakuvaus metsästyksestä Rauman kaupungin alueilla. Tällöin on huomattava, että kartassa lueteltujen lisäksi kuuluu metsästettäviin lajeihin Rauman ulkopuolella myös Säpin saaren muflon.

Ehdotus: Ympäristölautakunta toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Selkämeren kansallispuistoehdotus vastaa johtosäännössä ympäristötoimen toiminta-ajatuksiksi esitettyä tavoitteistoa: "...edistää ympäristönsuojelua siten, että luontoa ja muuta ympäristöä suojelemalla, hoitamalla ja kehittämällä turvataan kunnan asukkaille terveellinen, viihtyisä ja virikkeitä antava sekä luonnontaloudellisesti kestävä elinympäristö."

Kansallispuisto on kaupunginvaltuuston alueelle hyväksymien yleiskaavojen kokonaisvaltainen toteuttamiskeino. Kansallispuiston vyöhykejakoehdotuksen ei voida katsoa syrjäyttävän sitäkään yleiskaavassa suhteellisen tarkasti esitettyä suojeluvaatimusta, joka osuu kansallispuiston virkistysvyöhyke 2:n alueelle ("makkaranuotiosaaret"). Näissä saarissa osa luonnonarvoista kun on muodostunut juuri retkeilykäytön seurauksena. Kasvillisuuden kannalta on eduksi, että alueilla liikutaan ja maapohjaa tallataan.

Rakennusvalvontaviranomaisena ympäristölautakunta ehdottaa, että kansallispuistoaluetta koskevia yleiskaavoja muutetaan tulevana vuosina siten, että kansallispuistosuunnitelman tarkoittama rakentaminen voi tapahtua paikallisen rakennusvalvontaviranomaisen suorilla rakennus- tai toimenpideluvilla eikä Lounais-Suomen ympäristökeskuksen poikkeamislupia käyttäen. Kansallispuiston rakentamistavoitteet nimittäin ylittävät osaksi yleiskaavojen uudisrakentamista ja rakennelmien rakentamista koskevat määräykset ja rakennuspaikkojen aluerajaukset. Mm. Reksaaren matkailupalvelujen aluetta tulee laajentaa. Yleiskaavassa voidaan lautakunnan mielestä ottaa myös huomioon kansallispuistoehdotukseen kuuluva ratkaisu olemassa olevien, alueen keskelle sijoittuvien lomarakennuspaikkojen säilymisestä.

Ympäristölautakunta ei vastusta metsästyksen asemaa ehdotuksen mukaisesti. Toisaalta on tiedossa, että metsästysseuratoiminnan ulkopuolinen vapaa metsästysoikeus yleisen vesialueen luodoilla on aiheuttanut ongelmia, nykyään kuitenkin enemmän muualla kuin Rauman edustalla. Kulttuuriperinnön vaalimiseksi on tästä huolimatta tarpeen jättää yleisillä vesialueilla kansallispuiston ulkopuolelle syyslinnustukseen soveltuvia paikkoja. Ympäristölautakunta puoltaa yllä mainitun päätösehdotuksen hyväksymistä. Ympäristölautakunta kuitenkin ehdottaa täsmennyksenä, että kaupunginhallitus sopimuksen laadinnan yhteydessä varmistaa sen, että mikäli Natura 2000 –ohjelman toteuttamisen kansainväliset sitoumukset eivät ole esteenä ja mikäli metsästyksen asemaa koskevat periaatteet valtion luonnonsuojelualueilla mahdollisesti muuttuessaan sallivat, Rauman edustan yleiselle vesialueelle jätetään kansallispuiston ulkopuolinen vesilintujen syysmetsästyksen soveltuva alue. Mikäli mahdollista, metsästysoikeus voi haittojen estämiseksi koskea myös vain paikallisen kunnan asukkaita.

Lisätietojen antaja:

Ympäristötoimenjohtaja Juhani Korpinen
puh. (02) 834 4760, 044 533 6950